

Mötesplats
Gymnasieskola

F-varning för demokratin – elevdelaktighet och inflytande

Skolverket

En undersökning om ungas möjligheter att
påverka sitt liv, sin framtid och Sverige

F-varning för demokratien

336

Medlems-
organisationer

135 193

Individuella
medlemmar

11

Kontor över
landet

46

Medarbetare

Sveriges största barn- och ungdomsorganisation

Vilka är vi?

Sveriges äldsta och största elev- &
ungdomsorganisation med över 80 års
erfarenhet av att engagera och organisera
elever i fria och självständiga elevkårer

Vi ville veta hur unga ser på sin makt
och **möjlighet att påverka** sina liv, sin
framtid och samhället.

Om rapporten

Om rapporten

1 005

Respondenter

16-19år

Åldersspann

Representativt urval som speglar
den geografiska populationen

Summering

Vilka frågor ställde vi?

**Ungas upplevelse av
att kunna påverka**

**Ungas tillgång till
demokratiska verktyg
och rättigheter**

**Ungas förtroende för
vuxenvärlden och syn
på sin framtid**

Slutsatser

Stora skillnader mellan utbildnings- inriktningar

Stora skillnader mellan utbildningsinriktningar

- Elever på högskoleförberedande program vet mer om hur de kan påverka
- Lägre föreningsengagemang och framtidstro bland eleverna på yrkesprogram
- Elever på introduktionsprogram upplever att unga kan påverka - men är mindre benägna att rösta i allmänna val

Geografiska klyftor

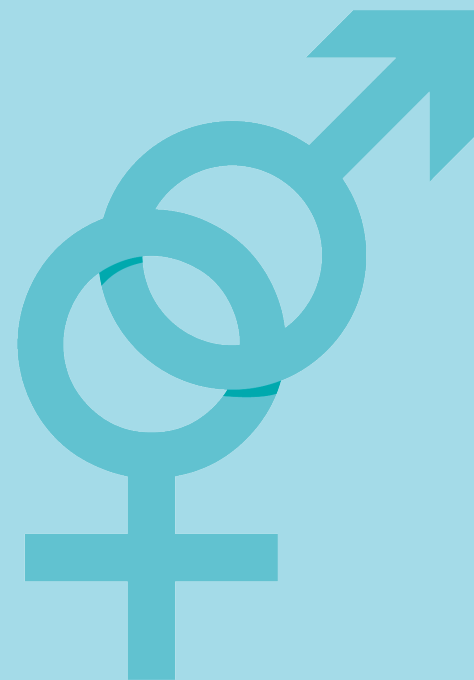

Geografiska klyftor

- Unga i Västsverige upplever att vuxenvärlden lyssnar – medan Stockholmsarna upplever det motsatta
- Mellansverige känner till sina rättigheter och upplever att de kan påverka sina liv
- Unga i Norrland upplever att unga röster inte hörs och har ett lägre engagemang för att påverka

Könsgapet

Könsgapet

- Män upplever i högre utsträckning ha makt att påverka
- Män säger sig känna till hur de kan påverka - men vill inte
- Kvinnor saknar uppmuntran att göra sin röst hörd
- Kvinnor har lägre tilltro till att samhället kommer skapa en positiv framtid för dem

Utbildningsbakgrund, kön och geografisk placering
spelar stor roll för ungas möjligheter att påverka sitt eget liv
– men en grupp utmärker sig positivt

Elevkårsmedlemmar...

- är högre utsträckning med i någon annan förening
- upplever sig i högre utsträckning kunna påverka sina liv
- anser i högre utsträckning att vuxna på skolan uppmuntrar dem att engagera sig i elevråd/elevkår/som elevskyddsombud
- vet i högre utsträckning hur de ska gå till väga för att påverka i en fråga på skolan
- vill i högre utsträckning kunna påverka ungas vardag och framtid
- bedömer i högre utsträckning att chansen att de kommer att rösta i framtida val är stor
- bedömer i högre utsträckning att det är stor chans att de kommer att engagera sig partipolitiskt eller i någon förening.

Vi ser att elevrörelsen
göder ungt engagemang
och vi vet att unga sitter
på lösningarna

Elevkårsprogrammet
– för en tryggare,
starkare och roligare
gymnasieskola

Elevkårsprogrammet
– för en tryggare,
starkare och roligare
gymnasieskola

Lösningarna

Lokala uppmaningar

Kommuner kan förbättra förutsättningar för elevkårer på kommunal nivå.

Skolledning och **fristående skolhuvudmän** kan förbättra förutsättningar för elevkårer på den egna skolan/skolorna.

- Uppmaningar som hänför sig till praktiska förutsättningar
  - Finansiering
  - Lokaler
  - Kommunikationsplattform
  - Externa parter etc.
- Uppmaningar för att säkerställa elevkårers och elevers representation i formella forum
  - Huvudmannens organ
  - Skolan organ
  - Struktur för ömsesidig dialog och samverkan
  - Arbetsmiljöarbete och policydialog

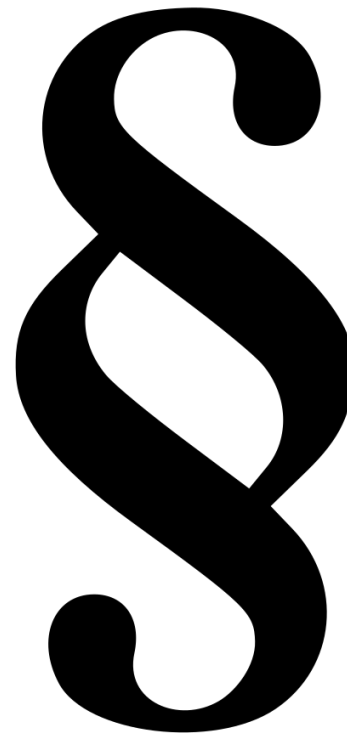

embla.persson@sverigeselevkarer.se

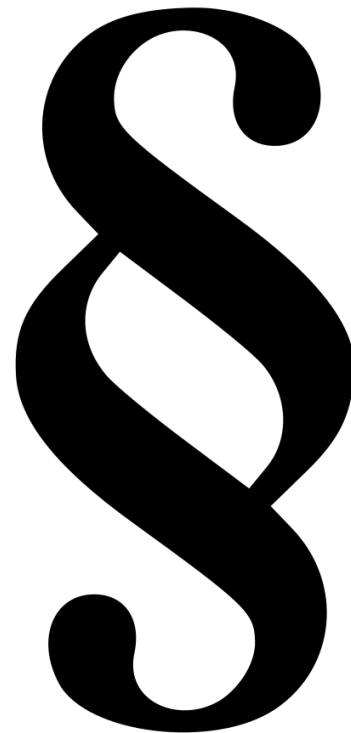
Vad är det som gäller?

- Elever har rätt till inflytande över sin utbildning och sin arbetsmiljö.
- Elever har också rätt att hålla möten och organisera sig.

Vad är det som gäller?

- Medverkan i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Medverkan i arbetsmiljöarbetet. Elevskyddsombud.
- Forum för samråd.
- Skolan behöver dokumentera arbetet.
- Skapa förutsättningar för inflytande för alla elever.
- Arbete under skoltid.

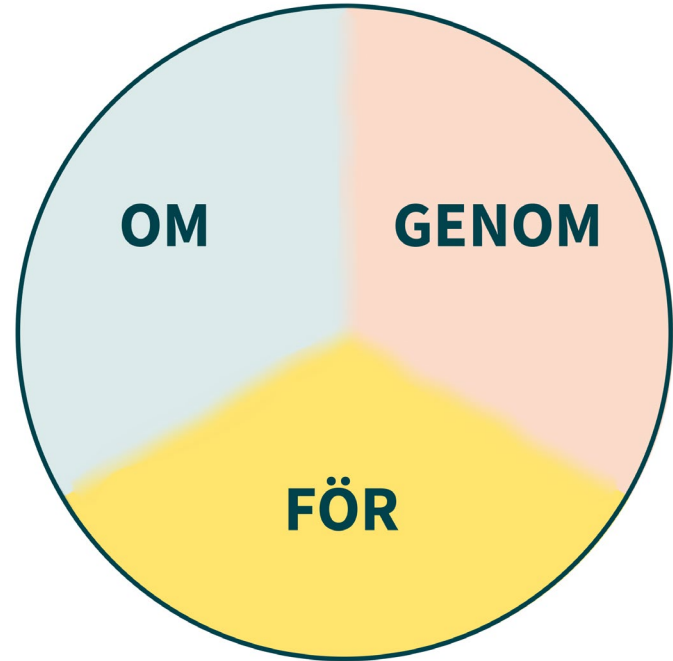
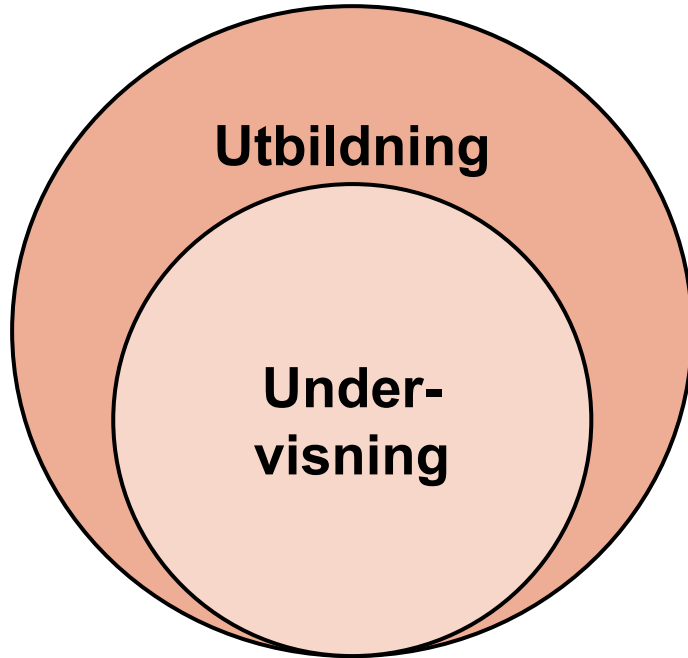

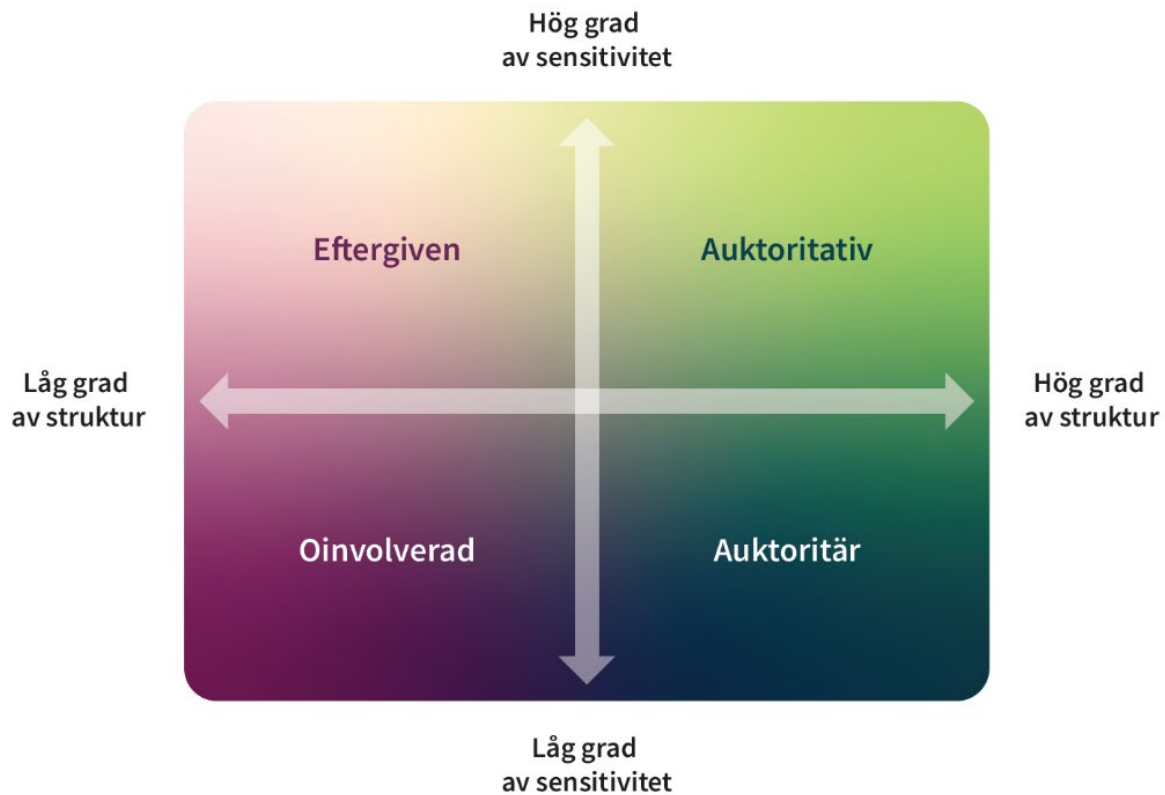
Olika former av organisering och samverkan

- Egeninitierat eller initierat från skolan
- Elevråd, klassråd, elevkår, aktions- och påverkansgrupp

När, var och hur arbetar skolan med demokrati?

Auktoritativ skola

Utmaningar och fallgropar

- Elevers kunskap om rättigheter och förutsättningar för organisering i skolan.
- Samarbete mellan elevorganisationer och skolledning.
- Skolpersonalens kunskap om inflytande och organisering i skolan.
- Att få alla elevers röster hörda.
- Otydlighet om vad elever kan påverka.

Möjligheter och framgångsfaktorer

- Ömsesidig förståelse, respekt och uppskattning mellan skolledning och elevorganisationerna på skolan.
- Vikten av praktiska förutsättningar för att skapa bättre samarbete.
- Att skapa förutsättningar för elevorganisationernas kontakt med eleverna på skolan.
- Se över grundläggande förutsättningar.
- Flexibla lösningar på organiseringen.

Exempel på fortsatt stöd

- [Stödmaterial om att stärka elevers inflytande och delaktighet](#)
- [Modul *Delaktighet och inflytande i undervisningen*](#)
- [Kunskapsöversikten "*Delaktighet för lärande*"](#)
- [Kunskapsöversikten "*Skapa trygghet för lärande*"](#)
- [**Skolforskningsinstitutet: "*Att lära demokrati*"**](#)

Kontaktuppgifter till vår upplysningstjänst:

skolverket.se/om-oss/kontakta-oss

08-527 332 00